

Nr 363.

Av herr **Herlitz**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o), 5:o), 8:o), 14:o) och 17:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Enligt regeringsrättslagen i dess nu gällande lydelse upptager och prövar regeringsrätten bl. a. besvär angående folkpensionering, invalidunderstöd och barnbidrag samt över beslut av tillsynsmyndighet över registrerade understödsföreningar (däribland beslut som angår sjukkassemedlems rätt gentemot erkänd sjukkasse).

I denna ordning ha väsentliga förändringar dels ställts i utsikt, dels i nu förevarande proposition föreslagits.

Efter sjukförsäkringsreformens genomförande är det sålunda avsett att besvär enligt sjukförsäkringslagen skola avgöras i statsrådet.

I nu förevarande proposition föreslås borttagande ur regeringsrättslagen av reglerna om folkpensionering, invalidunderstöd och barnbidrag. Detta innebär, att besvär i mål angående tillämpningen av folkpensioneringslagen, lagen om särskilda barnbidrag och lagen om bidrag till änkor och änkelingar med barn likaledes skola avgöras i statsrådet.

Det kan förtjäna tilläggas att det beträffande de allmänna barnbidragen är avsett, att besvär i sista instans skola avgöras av socialstyrelsen.

Skälen för den nu föreslagna omläggningen hava anförts i propositionen nr 50 s. 50. De har, liksom i avseende på besvären i sjukförsäkringsärenden, anförts, att det särskilt under de första åren efter de nya lagarnas ikraftträdande kunde vara av vikt, att chefen för socialdepartementet bleve i tillfälle att följa deras tillämpning. Detta skäl är enligt min uppfattning icke bärande. I mål, som så kännbart beröra enskild rätt, är den domstolsmässiga prövning, som erhålles i regeringsrätten, av den allra största betydelse. Och betydelsen av en sådan prövning är snarare större än eljest under den tid, då det gäller att genom rättspraxis skapa fasta riktlinjer för lösningar av frågor som lagstiftningen ej kunnat besvara.

Betänkligheterna minskas ej därigenom att den föreslagna anordningen skall bestå blott under en övergångstid.

Tanken att då en ny lagstiftning kommer till stånd det bör överlämnas åt regeringen att till en början dirigera rättstillämpningen torde vara ganska främmande för hittillsvarande lagstiftningspraxis. Att i de fall om vilka nu är fråga acceptera den, synes desto mera betänkligt, som därmed

ett prejudikat kan skapas. Enahanda synpunkter skulle nästan med samma fog kunna anföras på snart sagt vilket lagstiftningsområde som helst.

Anordningen är knappast förenlig med den ställning som bör tillkomma den högsta förvaltningsdomstolen. Denna kommer i en egendomlig och vansklig ställning, om den efter en övergångstid får övertaga uppgiften att skapa en vägledande rättspraxis, sedan riktlinjer för denna i viss mån uppdragits av regeringen.

Jag förbiser icke den svårighet som ligger däri, att besvärsmålen på nu ifrågavarande områden kunna väntas bliva väsentligt talrikare än förr. Man kan tveka om lämpligheten att öka regeringsrättens arbetsbörda. Men minst lika tveksamt måste det te sig, om regeringsmakten lämpligen bör betungas av stora mängder av besvärsmål. Måhända bör lösningen av problemet sökas i den riktning, som antydes i proposition nr 220 s. 99, genom inrättande av en särskild domstol i socialvårdsmål. Men i avvaktan på en sådan lösning kan det icke vara lämpligt att företaga en så genomgripande rubbning i förvaltningsrättskipningen som den med propositionen nr 317 åsyftade.

Riksdagen bör sålunda enligt min mening företaga sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag, att besvär i mål angående folkpensionering, särskilda barnbidrag och bidrag till änklingar och änkor med barn upptagas och prövas av regeringsrätten. Jag tillåter mig räkna med att utskottet, om det delar min uppfattning, utarbetar den lagtext som erfordras för ändamålet.

Åberopande vad nu anförts tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen ville i det genom Kungl. Maj:ts proposition nr 317 framlagda lagförslaget vidtaga de ändringar som i motionen angivits.

Stockholm den 18 juni 1947.

Nils Herlitz.
